Eduskunnan työ- ja tasa-arvovaliokunnalle

Lausunto hallituksen esityksestä työkyvyttömyyseläkkeen ja työansioiden yhteensovittamista koskevaksi lainsäädännöksi

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu seuraavaa:

EETU ry jätti lausunnon hallituksen esityksen luonnokseen 11.3. Tämän jälkeen hallituksen esitystä on parannettu luonnokseen nähden.

Esityksen tavoite helpottaa työkyvyttömyyseläkkeen aikana työskentelyä ja eläkkeensaajan mahdollisuutta hyödyntää jäljellä olevaa työkykyään ja lisätä eläkkeensaajien yhdenvertaista kohtelua ovat kannatettavia.

Esitys siitä, että suojaosien ylittymisen joustamisessa takaisinperintä kohdistuisi eläkkeeseen, ja tuolloinkin vain ylityksen verran, on kannatettava verrattuna nykytilaan, jossa eläke on jätettävä lepäämään tilanteessa, jossa ansaintaraja ylittyy. Eläkejärjestelmän kannalta on tärkeää, että eläkkeen ja ansiotulojen yhteensovittaminen on eläkkeensaajille helposti ymmärrettävää ja ennakoitavaa.

Pidämme tervetulleena sitä, että ansiotulojen valvontaa yhdenmukaistetaan Kansaneläkelaitoksen ja työeläkelaitosten välillä. Yhdenmukaisempi valvonta lisää järjestelmän selkeyttä ja vähentää hallinnollista epävarmuutta eläkkeensaajien näkökulmasta.

EETU ry katsoo, että uudistuksen vaikutuksia tulee seurata erityisesti ansaintarajojen toimivuuden näkökulmasta. Mikäli käy ilmi, että uudistuksen myötä voimaantuleva taso edelleen rajoittaa työkyvyttömyyseläkkeellä olevien mahdollisuuksia tehdä työtä, tulisi ansaintarajojen tasoa tarkastella jatkossa uudelleen.

Lausuntopalautteen perusteella tehdyistä muutoksista kiitämme päätöstä, ettei Kevan jäsenyhteisöjen luottamuspalkkiota oteta huomioon tulona, mutta sama kohtelu tulisi ulottaa kaikkiin luottamuspalkkioihin laajemmin. Luottamuspalkkiot eivät ole ansiotarkoituksessa tehtyä työtä.

Toinen myönteinen asia on, että omaishoidon palkkiota ei oteta huomioon työtulona, koska se ei ole ansiotarkoituksessa tehtyä työtä.

Toisaalta esityksen vaikutusarviot ovat yhä puutteellisia. Esityksessä todetaan, että yksilöiden käyttäytymiseen kohdistuvat vaikutukset on arvioitu staattisesti, eikä todellisia käyttäytymismuutoksia ole voitu ennakoida. Tämän vuoksi uudistuksen vaikutukset esimerkiksi työssäkäynnin lisääntymiseen, ansiotuloihin ja toimeentuloon jäävät epävarmoiksi.

Katsomme, että lain voimaantulon jälkeen sen vaikutuksia tulisi seurata systemaattisesti ja arvioida erikseen.

Ehdotettava yhteensovitusmalli korvaisi lepäämislain (laki työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä), eikä eläkkeen lepäämään jättäminen olisi enää mahdollista. Mielestämme lepäämään jättäminen olisi hyvä olla edelleen mahdollista täydentäen uutta joustomallia, väliinputoamisten riskin minimoimiseksi.

EETU muistuttaa, että pelkkä eläkepolitiikka ja sosiaaliturvan joustavoittaminen ei riitä lisäämään osatyökykyisten työllistymistä, mikäli työmarkkinoilla ei ole riittävästi mahdollisuuksia osa-aikaiseen tai työkyvyn mukautettuun työhön. Siksi uudistuksen rinnalla tulisi edistää myös työnantajien valmiuksia palkata osatyökykyisiä henkilöitä.